

Sukupolvenvaihdos

Case-yritys

Tiivistelmä

Tekijä Ihalainen, Jani	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Valmistumisaika 2021
	Sivumäärä 35	
Työn nimi Sukupolvenvaihdos Case-yritys		
Tutkinto Tekniikan ammattikorkeakoulututkinto		
Toimeksiantajan nimi, titteli ja organisaatio Case-yritys		
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyö tehtiin toimeksiantona case-yritykselle. Opinnäytetyö on osittain salainen, joten tarkkoja yksityiskohtia ei voida tuoda esiin. Työn tavoitteena oli selvittää case-yrityksen sukupolvenvaihdoksen toteutustavat ja veroseuraamukset.</p> <p>Teoriaosuudessa käsitellään yrityksen arvonmääritysmenetelmiä, sukupolvenvaihdos toteutustapoja, veroseuraamuksia, veroseuraamusten huojennuksia ja toimintamuodon muuttamista.</p> <p>Tutkimuksessa käytettiin case-yrityksen 2017—2019 -vuosien tilikausia ja tasetta. Tutkimuksessa selvitettiin mikä olisi case-yrityksen ja jatkajan kannalta edullisin vaihtoehto. Menetelmä oli kvantitatiivinen: case-yritykselle laskettiin substanssiarvo, tuottoarvo ja käypä arvo. Veroseuraamukset laskettiin osake-, lahjan luonteiselle- ja substanssikaupalle.</p> <p>Tulosten perusteella osakkeiden luovutuksessa sukulaissuhteella oli merkittävä vaikutus veroseuraamuksiin. Tuloksen osoittavat myös, että case-yrityksen substanssikauppa vaati jatkotutkimusta.</p>		
Asiasanat Sukupolvenvaihdos, henkilöyhtiö, osakeyhtiö, arvonmääritys, veroseuraamus		

Abstract

Author Ihalainen, Jani	Type of Publication Bachelor's thesis	Published 2021
	Number of Pages 35	
Title of Publication Succession Case-Company		
Name of Degree Bachelor of Engineering		
Name, title and organization of the client Case-Company		
Abstract <p>The objective of this study is research how complete ownership succession and tax consequences for case company. The thesis is partly secret.</p> <p>The theory consists of valuation methods, generation change methods, tax consequences, and tax reliefs. The change form partnership into a limited liability company is also investigated.</p> <p>The research uses 2017—2019 accounting periods and balance sheets of the case company. The net asset, return, and fair value were calculated for the case company. The tax consequences were calculated for succession through stock trading, gift-like sale and acquisition.</p> <p>The results indicate kinship had a substantial effect on tax consequences in stock trading. The results also indicate acquisition for case company requires further research.</p>		
Keywords Succession, partnership, limited liability company, valuation, tax		

Sisällys

1	Johdanto.....	1
2	Sukupolvenvaihdos.....	3
2.1	Yleistä sukupolvenvaihdoksessa	3
2.2	Suunnitteluvaihe	3
2.3	Yrityksen arvonmääritys.....	4
2.3.1	Markkina-arvomenetelmä	4
2.3.2	Tuottoarvomenetelmä.....	5
2.3.3	Kustannusarvomenetelmä	6
2.3.4	Käypä arvo menetelmä.....	8
2.4	Sukupolvenvaihdoksen toteutustavat.....	8
2.4.1	Liiketoimintakauppa	9
2.4.2	Omistuskauppa.....	9
2.4.3	Lahja ja lahjanluonteinen kauppa.....	10
2.4.4	Ennakkoperintö ja suosiolahja	11
2.4.5	Perintö	11
2.4.6	Testamentti.....	12
2.4.7	Avio-oikeus ja avioliaki	13
3	Sukupolvenvaihdoksen veroseuraamukset.....	14
3.1	Yleistä sukupolvenvaihdoksen verosuunnittelusta	14
3.2	Omistuskauppa verotus	14
3.3	Liiketoimintakauppa	16
3.4	Tuloverohuojennukset	17
3.5	Lahjaverotus	17
3.6	Perintöverotus	20
4	Yritysjärjestely ennen sukupolvenvaihdosta.....	23
4.1	Sukupolvenvaihdos henkilöyhtiössä	23
4.2	Toimintamuodon muutos osakeyhtiöksi	23
5	Sukupolvenvaihdos case-yrityksessä.....	25
5.1	Case-yritys.....	25
5.2	Arvonmääritys.....	25
5.3	Osakekauppa	26
5.4	Substanssikauppa	27
5.5	Lahjaluonteinen kauppa.....	28
5.6	Johtopäätökset	29

6 Yhteenveto	31
Lähteet	32

1 Johdanto

Tutkimuksen kohteena on henkilöyhtiö case-yrityksen sukupolvenvaihdos. Case-yritys on 70-luvun lopulla perustettu keittiökalustealalla toimiva yritys. Yhtiö valmistaa, myy ja asentaa keittiökalusteita. Yrityksen omistavat A ja B sisarukset. A:n lapsi on suunnitellut jatkavansa yritystoimintaa. Yrityksen omistajat ovat jo eläkeikäisiä, jonka vuoksi sukupolvenvaihdos on ajankohtainen. Kohdeyritykselle ei ole aiemmin määritetty arvoa, jolloin omistajat eivät tiedä yrityksen tämänhetkistä arvoa.

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää sukupolvenvaihdostapoja ja vertailla kustannuksia tavoittain. Case-yritykselle laskettiin substanssiarvo, tuottoarvo ja käypä arvo. Käyvän arvon avulla laskettiin osakekaupan ja lahjanluonteisen kaupan veroseuraamukset. Substanssikaupassa veroseuraamukset laskettiin case-yrityksen käyvälle arvolle, tuottoarvolle, ja substanssiarvolle. Tutkimus on rajattu henkilöyhtiö- ja osakeyhtiömuotoihin. Tutkimus auttaa omistajia ja jatkajaa havainnoimaan sukupolvenvaihdosprosessin laajuutta.

Tutkimuksessa selvitettiin kohdeyrityksen arvo, sukupolvenvaihdostoteutustavat ja veroseuraamukset ja veroseuraamuksien huojennuksia. Case-yrityksen arvonmäärittäyslaskelmat on laadittu yrityksen menneiden tilikausien ja taseen avulla.

Tutkimuksessa käytetään lähteenä Immonsens ja Lindgreenin (2017) Onnistunut sukupolvenvaihdos -teosta. Kirjan avulla saatiin tietoa sukupolvenvaihdoksen tarkoituksesta ja toteutustavoista. Lisäksi käytettiin Ossan (2018) Sukupolvenvaihdos ja yritystoiminnan lopettaminen -teosta. Kirjaa käytettiin täydentämään teoriaosuutta sukupolvenvaihdoksesta ja toteutustavoista. Krista Elo-Pärssisen (2018) Sukupolvenvaihdos on prosessi -asiantuntija-artikkeli toi asiantuntijan näkökulmaa sukupolvenvaihdokseen. Artikkelin avulla auttoi havainnollistamaan sukupolvenvaihdosprosessia. Suomen lainsäädännöstä käytetään lähteinä tuloverolakea, perintö- ja lahjaverolakea, lakia avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä ja lakia elinkeinotulon verottamisesta. Sukupolvenvaihdokseen liittyy paljon lainsäädännön ja vero-ohjeiden noudattamista, jolloin lähdeaineiston on myös pohjaututtava lainsäädäntöön ja vero-ohjeisiin.

Toisessa luvussa kerrotaan yleisiä asioita sukupolvenvaihdoksesta. Toisessa luvussa käsitellään myös yrityksen arvonmäärittäminen markkina-, tuotto-, kustannus ja käypä arvo -arvomenetelmillä. Toisessa luvussa pohditaan myös sukupolvenvaihdoksen toteutustapoja liiketoimintakauppana, omistuskauppana, lahjana, lahjan luonteisena kauppana, ennakkoperintönä, suosiolahjana, perintönä, testamenttina. Luvussa kerrotaan myös avio-oikeuden ja aviolain vaikutuksesta yritystoimintaan. Kolmannessa luvussa kerrotaan yleisiä asioita sukupolvenvaihdoksen verosuunnittelusta. Luvussa kerrotaan myös omistuskaupan ja

liiketoimintakaupan veroseuraamuksista, tuloverohuojennuksesta, lahja- ja perintöverotuksesta. Neljännessä luvussa kerrotaan sukupolvenvaihdoksesta henkilöyhtiössä ja toimintamuodon muuttamisesta osakeyhtiöksi ennen sukupolvenvaihdosta. Viidennessä luvussa kerrotaan case-yrityksen taustat. Kohdeyritykselle laskettiin tuottoarvo, substanssiarvo ja käypä arvo. Yrityksen arvon määrityksien avulla lasketaan osakekaupan ja substanssikaupan veroseuraamukset. Kauppatapojen veroseuraamuksista tehdään lopuksi johtopäätöksiä. Tutkimus päättyy yhteenvetoon, jossa pohditaan sukulaissuteen merkitystä veroseuraamuksiin ja substanssikaupan jatkotutkimustarvetta case-yrityksessä.

2 Sukupolvenvaihdos

2.1 Yleistä sukupolvenvaihdoksessa

Sukupolvenvaihdoksella tarkoitetaan yrityksen omistussuhteen muutosta sukulaisten kesken. Yritystoiminta siirretään lapselle tai lähisukulaiselle omistajan elinaikana tai hänen kuoltuaan. Jos jatkajaa ei löydetä suvusta, vaihtoehtona on myös siirtää yritys henkilöstölle. Viimeisenä vaihtoehtona on etsiä jatkajaa ulkoisesti. (Immonen & Lindgren 2017, 15.)

Sukupolvenvaihdos luokitellaan yhdeksi yrityskaupan erityismuodoksi. Verotuksellisesti sukupolvenvaihdos on erityinen, sillä omistajanvaihdoksessa on mahdollista käyttää huojenuksia tuloverotuksessa sekä lahja- ja perintöverotuksessa. (Ossa 2018, 13.)

Perheyriksen sukupolvenvaihdosta kuvaillaan moniulotteiseksi ja dynaamiseksi prosessiksi, jonka keskiössä ovat luopuja ja jatkaja. Prosessissa tulee ottaa huomioon liiketaloudelliset, sosiologiset, psykologiset että juridiset näkökulmat. Perheyriksen sukupolvenvaihdosprosessi on aina ainutlaatuinen tapahtuma. Ainutlaatuisuus syntyy perheen, yrityksen ja omistukseen liittyvistä tekijöistä. Toteutustapaan vaikuttavia asioita ovat perheen koko, dynamiikka ja arvot. Aikaisempien sukupolvenvaihdosten toteutukset ja omistajien lukumäärä vaikuttavat toteutustapoihin. Muita oleellisia asioita ovat perheyriksen koko ja taloudellinen tilanne. (Elo-Pärssinen 2018.)

2.2 Suunnitteluvaihe

Sukupolvenvaihdoksen voi toteuttaa suunniteltuna vaiheittaisena prosessina, tai se voi tulla esiin äkillisesti kuolleen yrittäjän kuolinpesän yritystoiminnan jatkamisen vuoksi (Immonen & Lindgren 2017, 15). Onnistuminen sukupolvenvaihdoksessa vaatii aikaa vievää suunnitelmallisuutta. Sukupolvenvaihdoksen harkitsemista ei voi aloittaa liian aikaisin. Luopujan tulee määrätietoisesti sitoutua prosessiin. Luopujan ja jatkajan välillä tulee olla arvostusta ja kunnioitusta suunniteltaessa sukupolvenvaihdosta. (Elo-Pärssinen 2018.) Sukupolvenvaihdos prosessiin liittyy paljon henkisiä jännitteitä. Henkisten jännitteiden käsitteleminen katsotaan usein hankalimmaksi asiaksi sukupolvenvaihdoksessa. Luopujalla on usein tunneside yritykseen, sillä kyse on kuitenkin yrittäjän elämäntyöstä. Jatkajan tulisi määrätietoisesti sitoutua yrityksen vetovastuuseen. (Immonen & Lindgren 2017, 16.)

Sukupolvenvaihdosprosessi pitää sisällään yrityksen ja jatkajan valmistautumisen yritystoiminnan jatkamiseen. Prosessissa pyritään myös turvaamaan luopujan taloudellinen asema vaihdoksen jälkeen. Sukupolvenvaihdoksen suunnittelu tulisi aloittaa 3 – 5 vuotta ennen varsinaista ratkaisua ajankohtaa. Verolainsäädäntö tekee suunnittelun haasteelliseksi, sillä verolainsäädännöllä on tapana nopea muuttuminen. Varsinkin tilanteissa, joissa on

suunniteltu tekevän omistajavaihdostoimenpiteet useassa vaiheessa, korostuu verolainsäädännön haasteellisuudet. (Immonen & Lindgren 2017, 17.)

Elo-Pärssinen (2018) on jaotellut prosessissa olevat vaiheet seuraavasti:

1. ennakointi
2. vaihtoehtojen punnitseminen
3. päätös ja toteuttaminen
4. uuden alku.

Omistajanvaihdosta suunniteltaessa on tiedettävä kaupan kohde. Yksityisoikeudellisesti ja vero-oikeudellisesti on arvioitava sitä, suoritetaanko kauppa liiketoimintakauppana vai omistuskauppana. (Ossa 2018, 16.)

2.3 Yrityksen arvonmääritys

Yrityksen arvonmääritys on tapauskohtainen, jossa otetaan huomioon yritykseen liittyviä tekijöitä. Arvonmäärityksellä saatu arvon on arvonmäärittäjän mielipide yrityksen arvosta. Mielipide muodostuu ostajien ja myyjien välillä tai yrityksen omistajilleen tuottamien voittojen avulla. (Seppänen 2017, 19-20.) Arvonmäärittäminen mahdollistaa, ettei yrityksestä makseta ylihintaa. Arvonmääritys on pohjana yrityskauppa neuvottelussa. Sukupolvenvaihdostilanteissa arvonmääritystä voidaan käyttää apuna verosuunnittelussa sekä toteutustapojen vertailussa. (Yrityspörssi.) Arvonmäärityksen kohde on tiedettävä ja yksilöitävä selkeästi (Seppänen 2017, 37). Yrityksen arvomäärittämisen keinona on käytetty myös käyvän arvon menetelmää (Yrityspörssi).

Seppäsen (2017, 37) mukaan arvonmäärityksen tärkeimmät kohteet ovat seuraavat:

- koko yrityksen toiminnan arvo tai jokin yksilöity osuus siitä
- yrityksen liiketoiminnan arvo tai jokin yksilöity osuus siitä
- yrityksen oman pääoman, osakepääoman tai nettovarallisuuden arvo tai jokin yksilöity omistusosuus niissä.

2.3.1 Markkina-arvomenetelmä

Markkina-arvomenetelmässä yritys arvioidaan markkinoiden kysynnän ja tarjonnan lakien perusteella. Menetelmässä vertaillaan vastaavanlaisia yrityskauppa hintoja. Markkina-arvomenetelmän on objektiivinen näkemys ja se sisältää olennaisimmat tiedot arvoon vaikuttavista tekijöistä. (Seppänen 2017, 93-94.) Luotettavien kauppätietojen saatavuus voi

osoittautua haasteelliseksi pienten ja keskisuurten yritysten kohdalla. Yrityksen arvonmäärittämiseen apuna voidaan käyttää yritys kauppasivustoja ja rajoitettuja hakutoimintoja. (Yrityspörssi.)

2.3.2 Tuottoarvomenetelmä

Tuottoarvomenetelmällä arvioidaan paljonko yritys tulee tuottamaan tulevaisuudessa uudelle omistajalle. Lähtökohtana analyysissä ovat menneiden vuosien tuottokehitys ja odotetut kassavirrat. Realistisen tulosenustuksen saamiseksi laskelmat tulee oikaista. Tuloslaskelmassa käytetään yleisesti oikaistua käyttökatetta. (Yrityspörssi.)

Tuottoarvomenetelmän arvo lasketaan kaavan 1 mukaisesti.

$$A = T / i \quad (\text{Kaava 1})$$

A = tuottoarvo

T = vuotuinen nettotuotto, nettotuottojen keskiarvo tai muu vastaava arvioitu nettotuotto

i = tuottovaatimus

Vuotuinen nettotuotto saadaan vuositulosten avulla. Yleisesti vuotuisena nettotuottona käytetään oikaistua käyttökatetta. Selkeyden vuoksi esimerkissä on käytetty vuotuista tuottoa. Yleisesti käytetty tuottovaatimus osakeyhtiön osakkeelle tai henkilöyhtiön yhtiöosuudelle on 15 prosenttia. (Yrityspörssi.) Taulukossa 1 on esitetty esimerkki tuottoarvon laskemisesta.

Tuottoarvon laskenta	
Vuositulo 1.	64 000 €
Vuositulo 2.	41 000 €
Vuositulo 3.	63 000 €
Tuottovaatimus	15 %
Keskiarvo	$(64\,000\text{ €} + 41\,000\text{ €} + 63\,000\text{ €}) / 3 = 56\,000\text{ €}$
Tuottoarvo 15 % tuottovaatimuksella	$56\,000\text{ €} / 0,15 = 373\,333\text{ €}$

Taulukko 1. Tuottoarvon laskeminen

2.3.3 Kustannusarvomenetelmä

Kustannusarvomenetelmiä kutsutaan yleisesti oikaistun taseen menetelmiksi tai varallisuuserämenetelmiksi. Varallisuusmenetelmiä kutsutaan Suomessa usein substanssimenetelmiksi. (Seppänen 2017, 97.) Substanssiarvomenetelmässä yrityksen varoista vähennetään velat. Tilanteessa, jossa yrityksen velat ovat varoja suuremmat tulee substanssiarvoksi nolla. Kannattavilla yrityksillä substanssiarvo katsotaan olevan yrityksen vähimmäishinta. Substanssiarvo kertoo vain yrityksen velattoman varallisuuden määrää. (Yrityspörssi.) Taulukossa 2 on esitetty Verohallinnon varojen ja velkojen arvostamisperiaatteita.

Varojen ja velkojen arvostaminen	
Aineettomat hyödykkeet	Perustamis- ja järjestelymenoilla ei ole varallisuusarvoa. Tutkimus- ja kehittämismenot, liikearvo, immateriaalioikeudet arvostetaan tasearvoon. Merkittävää tuloa tuottavat oikeudet arvostetaan tuottoarvon perusteella. Muut pitkävaikutteiset menot arvostetaan tasearvoon.
Kiinteistöt	Maa- ja vesialueet sekä rakennukset ja rakennelmat arvostetaan käypään arvoon.
Koneet ja kalusto	Tasearvoon tai huomattavan määrän yritysvarallisuuden koostuessa koneista ja laitteista arvostetaan todennäköiseen luovutushintaan
Muut aineelliset hyödykkeet, ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Tasearvoon
Sijoitukset	Yleensä käypään arvoon
Vaihto-omaisuus	Arvostetaan tasearvoon, lukuun ottamatta arvopapereita ja sijoitusrahasto-osuuksia.
Saamiset	Tasearvoon
Rahoitusarvopaperit	Käypään arvoon
Rahat ja pankkisaamiset	Tasearvoon
Pakolliset varaukset	Vähennetään varoista
Laskennalliset/piilevät verovelat	Yleensä ei voida vähentää. Kuitenkin on mahdollista vähentää varoista, jos kyseinen erä on realisoitumassa lähiaikoina.
Vieras pääoma	Tasearvoon

Taulukko 2. Varojen ja velkojen arvostaminen (mukailtu Verohallinto 2020a)

2.3.4 Käypä arvo menetelmä

Yrityksen käypä arvo lasketaan substanssi- ja tuottoarvolla. Tuottoarvon ollessa substanssiarvoa suurempi, yrityksen arvo on substanssi- ja tuottoarvon keskiarvo. Vastaavasti tuottoarvon ollessa substanssiarvoa pienempi, yrityksen arvo on substanssiarvo. Tavallisesti kannattavilla yrityksillä tuottoarvo on substanssiarvoa suurempi. Käyvän arvon menetelmässä ei huomioida yrityksen tai toimintaympäristön ominaispiirteitä. (Yrityspörssi.) Taulukossa 3 on esitetty esimerkki yrityksen käyvän arvon laskemisesta.

Yrityksen käypä arvo	
Tuottoarvo	350 000 €
Substanssiarvo	850 000 €
Käypä arvo on tuottoarvon ja substanssiarvon keskiarvo	$(350\,000\text{ €} + 850\,000\text{ €}) / 2 =$ 600 000 €

Taulukko 3 Yrityksen käyvän arvo laskeminen

2.4 Sukupolvenvaihdoksen toteutustavat

Onnistuneen sukupolvenvaihdoksen tärkeimmät tekijät ovat pitkä suunnittelu-aika ja oikea hinnoittelu. Toteutustapa määräytyy, sen mukaan löydetäänkö yrityksen jatkaja lähipiiristä vai myydäänkö ulkopuoliselle. Tilanteissa, kun jatkaja on samasta perhepiiristä tai lähisukulainen voidaan apuna käyttää erilaisia tuloverotuksen sekä perintö- ja lahjaverotuksen huo- jennuksia. Ulkopuolisen kanssa tehty omistajavaihdos on tyypillisesti yrityskauppa, ja yritys on hinnoiteltu todelliseen hintatasoon. Yrityksessä työskentelevän henkilön kanssa tehty omistajavaihdos sijoittuu välimaastoon. (Immonen & Lindgren 2017, 19.)

Yrityksen varallisuus rakenne ja käypä arvo tulee arvioida huolellisesti. On hyvin yleistä, että vanhemmat eivät halua täyttä korvausta yritysvarallisuudesta. Sukupolvenvaihdoksen voi toteuttaa myös yhdistelmävaihtoehtona. Yhdistelmävaihtoehto tarkoittaa, että yritystä ja sen varallisuutta muokataan sopivampaan muotoon omistajanvaihdoksen tekemiseksi. (Immonen & Lindgren 2017, 19.) Yrityskaupat on yleisesti jaettu kahteen pääryhmään, liiketoiminta- eli substanssikauppoihin tai yhtiöosuuskauppoihin (Ossa 2018, 21).

Immosen ja Lindgrenin (2017, 19) mukaan päävaihtoehdot omistajanvaihdoksen toteuttamiseen ovat:

- kauppa käyvällä arvolla

- lahjanluonteinen kauppa, jonka kauppahinta on yli 75 % käyvästä arvosta
- lahjanluonteinen kauppa, jonka kauppahinta on 50—75 % käyvästä arvosta
- lahjanluonteinen kauppa, jonka kauppahintaa maksetaan alle 50 % käyvästä arvosta
- vastikkeeton luovutus.

2.4.1 Liiketoimintakauppa

Liiketoimintakaupassa jatkaja ostaa luopujan yrityksen liiketoiminnan ja sitoutuneen omaisuuden. Myyjänä on yritys, yritysmuodon mukaan joko avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö tai osakeyhtiö. (Immonen & Lindgren 2017, 43.) Liiketoimintakaupassa kaupan kohteeseen voidaan tehdä yksilöllisiä rajoituksia (Ossa 2018, 71). Tavallisesti liiketoimintakauppa sisältää yhden perussopimuksen sekä kauppaan kuuluvista kiinteistöistä tehdään maakaarenmukaiset luovutuskirjat. Yleensä jatkettavaan liiketoimintaan sisältyy liikearvo. Liikearvo tarkoittaa yrityksen myöhempään toimintaan kohdistuvia tulonodotuksia. (Immonen & Lindgren 2017, 43.) Liikearvon osuus saadaan kauppahinnan ja ostetun yrityksen nettovarallisuuden erotuksella (Minilex a).

2.4.2 Omistuskauppa

Omistuskaupassa yhtiön omistus myydään jatkajalle. Kaupan kohteena on henkilöyhtiön yhtiöosuudet tai osakeyhtiön osakkeet. Avoimessa yhtiössä yhtiönsuuden luovuttajana on yhtiömies. Kommandiittiyhtiössä luovuttaja on yhtiönmies tai äänetön yhtiömies. Kaikkien yhtiömiehiltä tulee olla suostumus yhtiöosuuden luovutukselle, elleivät osakkaat ole toisin sopineet. (Immonen & Lindgren 2017, 38.)

Tavallisesti avoimen yhtiön yrityskaupassa myyjinä on kaikki yhtiömiehet. Kommandiittiyhtiössä kauppa kohdistuu vastuunalaisten yhtiömiesten yhtiöosuuksiin. Sukupolvenvaihdos tarkoituksessa tehty yhtiöosuuden luovutuksessa tulisi olla kaupan kohteena kaikki yhtiömiesten osuudet. Jatkaja ei muutoin saa kohdeyritykseen tarvittavaa päätösvaltaa. (Immonen & Lindgren 2017, 38.)

Osakeyhtiössä osakkeiden omistajat voivat luovuttaa osakkeitaan haluamilleen ostajille. Kauppa voidaan tehdä osakkeiden omistajien omilla ehdoilla. Osakekauppa ei vaadi muiden osakkeidenomistajien lupaa. Osakkaiden luovutusta voidaan rajoittaa yhtiöjärjestyksessä tai omistajien välisellä osakassopimuksella. Osakeyhtiö voi myös hankkia omia osakkeitaan. (Immonen & Lindgren 2017, 38-42.) Osakekauppa voidaan myös toteuttaa

yhdistelmänä. Yhdistelmässä yhtiö hankkii osan osakkeistaan, jonka jälkeen yrityksen jatkaja ostaa loput yhtiön osakkeet. (Ossa 2018, 169.)

2.4.3 Lahja ja lahjanluonteinen kauppa

Lahja tarkoittaa omaisuutta, joka siirtyy saajalle ilman korvausta (Immonen & Lindgren 2017,105). Laissa on säännös lahjanluonteisista luovutustoimista. Perintö- ja lahjaverolaissa (1392/1995 18 §) on määritetty seuraavaa:

Kun kauppa- tai vaihtosopimuksen ehdoista selviää, että sovittu vastike on enintään kolme neljännestä käyvästä hinnasta, katsotaan käyvän hinnan ja vastikkeen välinen ero lahjaksi.

Lahjanlupauslaki (625/1947 1-2 §) tarkentaa luovutusta.

irtaimen omaisuuden lahjoittamista koskeva, lupaus olkoon, niin kauaa kuin lahjoitusta ei ole täytetty, vaikutukseton, jollei lupaus ole tehty velkakirjassa tai muussa asiakirjassa, joka on annettu lahjan saajalle, tai elleivät asianhaarat lupaus tehtäessä osoita, että se oli tarkoitettu tulemaan yleisön tietoon.

Jollei lahjoitusta ole täytetty, olkoon lahjanlupaus pätemätön antajan velkojia kohtaan silloinkin, kun se on tehty 1 momentissa mainituin tavoin.

Velkakirjassa tai muulla tavoin tehtyä rahan tai tavarahan lahjoitusta älköön katsottako täytetyksi, jollei lahjan saaja ole saanut haltuunsa sitä, mitä on luvattu.

Lahjaa ja lahjan luonteista kauppaa koskee lahjaverotus (Verohallinto 2021a). Lahjasta voidaan tehdä vapaamuotoinen lahjakirja. Lahjakirjassa tulisi mainita lahjanantaja, lahjan-saaja, lahja, lahjan ehdot, omaisuuden siirtyminen ja ajankohta. Lahjanantajalla on myös mahdollisuus pidättää lahjoituksen hallintaoikeus. Hallintaoikeuden pidättämisellä vaikuttaa aineellisesti ja verotuksellisesti. Ehto mahdollistaa oikeudenhaltijalle hallita omaisuutta. (Immonen & Lindgren 2017,106.) Perintö- ja lahjaverolaki (378/1940 9 §) osoittaa, että

verovelvolliselle tulevan omaisuuden arvosta saadaan niin ikään vähentää sellaisten velvoitusten arvo, joiden nojalla verovelvollisen tulee kertakaikkiaan tahi aika-ajoin toimittaa toiselle rahanarvoinen suoritus taikka antaa toisen jollakin tavoin käyttää hyväkseen verovelvollisen omaisuutta, mikäli tämä ei saa siitä vastiketta.

Edellä mainitun lain perustella, tämä alentaa lahjan arvoa lahjan verotuksessa ja siten määrättävää lahjaveroa. Yleensä sukupolvenvaihdostilanteissa lahjakirjaan merkitään, ettei luovutettu lahja ole ennakkoperintö. Lisäksi voidaan myös rajata, ettei avopuolisolla ole

oikeutta satuun lahjoitukseen. Lahjan saanut tulee tehdä lahjaveroilmoitus kolmen kuukauden kuluessa saatuaan lahjan haltuunsa. (Immonen & Lindgren 2017, 106.)

2.4.4 Ennakkoperintö ja suosiolahja

Ennakkoperintö on lahja, ja sitä verotetaan lahjana (Immonen & Lindgren 2017, 107). Ennakkoperinnössä perittävä antaa elinaikanaan lahjan perijälle, joka otetaan huomioon perinnön jaossa (Minilex b). Perinnön jakoa tehdessä kaikki ennakkoperinnöt lisätään kuolinpesän varoihin. Ennakkoperinnön arvo määritellään, sillä lahjoitus hetkellä olleen käypä arvo. Ennakkoperinnön saanut perillinen saa perinnön jaossa vähemmän kuin muut perilliset. Lisäksi ennakkoperinyt perillinen maksaa perintöveroa perinnöstä sekä aiemmin saadusta ennakkoperinnöstä. Perintöveroon voidaan suorittaa vähennys, jos aiemmin maksettu lahjaveron määrä on suurempi kuin tuleva perintövero. (Minilex b.) Lahjanantaja voi myös määrätä asiakirjalla, ettei rintaperillisen tai muu perillisen saama lahja oteta huomioon perinnön jaossa. Edellä mainittu asia tulee ottaa huomioon lahja tai lahjanluontoisessa kaupassa sukupolvenvaihdosluovutuksessa. Asiakirja suojaa, ettei lahjoittajan kuoleminen aiheuta jatkajan yritykselle rasitteita. Ennakkoperinnön arviointiin vaikuttaa, onko lahjan saanut rintaperillinen vai muu perillinen. Perinnön jättäjä ei voi määrätä, ettei lahja tulkita suosiolahjaksi laskettaessa muiden perillisten lakiosien suuruutta. (Immonen & Lindgren 2017, 107.)

Suosiolahjassa perittävä on antanut lahjan perilliselle tai tämän puolisolle, jonka tarkoituksena on ollut suosia lahjansaajaa muiden lakiosaa oikeutettujen perillisten vahingoksi. Laissa ei ole merkitty tarkkaa aikaa, jolloin lahjaa ei enää tulkittaisiin suosiolahjaksi. Sukupolvenvaihdos tarkoituksessa lahjaa ei pidetä usein suosiolahjana. (Immonen & Lindgren 2017, 108.) Suosiolahja tulee ottaa huomioon pesän varoja laskettaessa. Suosiolahjan arvo määritetään samalla tavalla kuin ennakkoperinnössä. Luovutus voi tapahtua täysin vastikkeettomana tai lahjanluonteisena kauppana. (Ossa 2018, 225.)

2.4.5 Perintö

Yritysvarallisuus voi siirtyä yrittäjän äkillisen kuolematapauksen vuoksi. Yrityksen sukupolvenvaihdosta on voitu suunnitella, mutta suunnitelmaa ei ole ehditty toteuttaa. Sukupolvenvaihdosta ei voida rakentaa yrittäjän kuoleman varaan. Perillisten väliset jännitteet voivat hankaloittaa yrityksen omistusratkaisuja. Pahimmillaan yritys toiminta voi halvaantua perillisten riitatilanteiden takia. Lakimääräinen perimysjärjestys ohjaa perinnön siirtymistä tietyille taholle. Lakimääräinen perimysjärjestys voi myös osoittautua yllätyksellinen, koska perintö voi myös mennä vainajan vanhemmille tai isovanhemmille. Yritystoiminnan kannalta

luonnollisin vaihtoehto on siirtää yritysvarallisuus nuoremmalle sukupolvelle. (Immonen & Lindgren 2017, 110.)

Suomessa on käytössä Kolmiportainen parenteelijärjestelmä perimisjärjestykselle (Immonen & Lindgren 2017, 110). Parenteeliryhmästä toiseen siirtyminen edellyttää, ettei perittävällä ole parenteeliryhmään kuuluvia perillisiä (Ossa 2018, 221). Ensimmäiseen parenteeliin kuuluvat rintaperilliset. Rintaperillisiin kuuluvat perillisen lapset. Kuolleen rintaperillisen lapsen sijaan tulee sijaantuloperiaatteen mukaan heidän lapsensa. Perintö jakaantuu tasaisesti sukuhaaran kesken. Kaikilla rintaperillisillä on rajaton sijaantulo-oikeus. Toiseen parenteliin kuuluu vanhemmat, sisaret ja sisarien lapset. Siinä tapauksessa, jos perittävä ei ole ollut naimisissa tai hänellä ei ole lapsia. Toisen parenteelin kuuluvilla on rajaton sijaisperimyoikeus. Kolmannessa parenteelissa on perittävän isovanhemmat lapsineen. Kolmanteen parenteliin kuuluvilla ei ole rajatonta sijaantulo-oikeutta. (Minilex c.)

Mikäli perittävä ei ole laatinut testamenttia ja oikeutettuja perillisiä ei ole, ohjautuu perintö valtiolle. Valtiokonttorilla on mahdollisuus luovuttaa omaisuus kokonaan tai osittain perittävän läheiselle. Omaisuus voi päätyä myös perittävän kotikunnalle. (Immonen & Lindgren 2017, 112.)

Eloonjääneellä puolisoilla on oikeus hallita jakamatonta jäämistöä, vaikka perittävällä olisi ensimmäiseen parenteeliin kuuluva rintaperillinen. Eloonjääneellä puolisoilla on oikeus, jos puoliset ovat olleet naimisissa tai rekisteröidyssä parisuhteessa toisen puolison kuollessa. Rintaperillinen voi vaatia perinnön jakoa, mutta eloonjääneellä puolisoilla on oikeus hallita puolisonsa yhteistä kotia ja siihen kuuluvaa tavanomaista koti-irtaimistoa. Tilanteessa, jossa perittävällä ei ole rintaperillisiä ja eloonjääneellä puolisoilla ei ole avio-oikeutta perittävän omaisuuteen. Saa eloonjäänyt puoliso kuollen puolison omaisuuden. (Minilex c.)

Perinnön luopumisessa perijä luopuu oikeuden perintöön. Luopuminen voi tapahtua perittävän elinaikana tai perittävän kuoltua. Perinnöstä luopuminen tulee laatia kirjallisesti. Sukupolvenvaihdostilanteessa perinnöstä luopumisella on perintöverotuksellisia hyötyjä. (Immonen & Lindgren 2017, 116.)

Perinnön luovutus tapahtuu kirjallisesti perittävän kuoltua. Luovutus voi tapahtua korvausta vastaan tai vastikkeettomana. Perintöosuuden luovuttaja ei voi menettää hallintovaltaansa luovutuksessa. (Immonen & Lindgren 2017, 119.)

2.4.6 Testamentti

Testamentilla voidaan ohittaa lakimääräinen perimisjärjestys ja ohjata testamentin tekijän jäämistöä. (Immonen & Lindgren 2017, 119). Testamenttikirja laaditaan usein kirjallisesti

(Suomi 2020). Testamentissa voi olla tarkoitemääräys, mikä ohjaa varojen ohjautumista tiettyyn tarkoitukseen. Pääsääntöisesti testamentinteko-oikeus katsotaan olevan täysi-ikäisillä. Testamentti voi koskea kaikkea jäämistöä tai ainoastaan määräosaa. (Immonen & Lindgren 2017, 120.)

Yleisesti testamentti tyypit määräysvallan perusteella on jaettu kahteen ryhmään, omistusoikeustestamenteiksi ja hallintaoikeustestamenteiksi. Olennaisin ero testamenttityyppien välillä on verotus ja jäämistöoikeudelliset asiat. (Immonen & Lindgren 2017,120.)

Omistusoikeustestamentti antaa saajalle rajoittamattoman määräysvallan omaisuuteen. Testamentti saaja voi määrätä omaisuudesta elinaikanaan ja kuoleman varalta. Omistusoikeustestamentissa voidaan myös poistaa saajan mahdollisuus määrätä omaisuudestaan kuoleman varalta. (Ossa 2018, 230.)

Käyttöoikeustestamentti antaa saajalle oikeuden hallita omaisuutta sekä nauttia omaisuuden tulo- ja tuotto-osuudesta (Ossa 2018, 231). Käyttöoikeus voidaan antaa saajan eliniäksi tai määräajaksi (Immonen & Lindgren 2017, 124). Käyttöoikeustestamentti on yleisesti käytetty avio- ja avopuolisoiden välillä (Ossa 2018, 231). Testamentin saajan tiedoksiannon jälkeen perillisellä on kuuden kuukauden moiteaika. Testamentin hyväksymiseen tarvitaan perillisen suostumus testamentin sisällöstä. (Minilex d.) Hyväksyminen voi tapahtua perittävän eläessä kirjallisesti tai perittävän kuoltua suullisella ilmoituksella (Immonen & Lindgren 2017, 126).

2.4.7 Avio-oikeus ja aviolaki

Ennen ja avioliiton aikana omaisuuden omistussuhde ei muutu. Puolisot vastaavat omista veloistaan ennen ja avioliiton aikana. Ainoastaan puolisot vastaavat elatukseen liittyvissä veloissa ja määräajoin erääntyvissä yhteisen talouden maksuissa. Puolisot voivat keskenään myydä varallisuutta tai antaa luottoa. Irtaimen omaisuuden lahjasta laaditaan kirjallinen ilmoitus maistraattiin. Avioliitto päättyy avioeroon tai toisen puolison kuolemaan. Avio-oikeus antaa puolisolle oikeuden saada puolet toisen puolison omaisuudessa avioliiton päättyessä. Avioehtosopimuksella puolisot voivat sopivat avio-oikeudellisista periaatteista poikkeavalla tavalla. (Ossa 2018, 249-250.) Puolison yritystoiminta voidaan poissulkea avioehtosopimuksen avulla. Avioehtosopimuksen muotomääräyksiä tulee noudattaa pätevyyden saamiseksi. (Minilex e.)

3 Sukupolvenvaihdoksen veroseuraamukset

3.1 Yleistä sukupolvenvaihdoksen verosuunnittelusta

Sukupolvenvaihdostilanteessa on huomioitava tulo-, perintö- ja lahja, varainsiirto sekä arvonlisäverotusta. Veroseuraamusten kohde voi olla luopuja, jatkaja tai yritys. Sukupolvenvaihdos toteutustapa vaikuttaa veroseuraamuksiin. (Vero-hallinto 2017a.) Ulkopuolisen kanssa tehtyyn yrityskauppaan verrattuna sukupolvenvaihdoksessa on mahdollista käyttää verohuojennuksia tietyin ehdoin (Yrittäjät 2020). Tuloverolaissa sekä perintö- ja lahjaveroissa on määrätty huojennussäännöksistä (Verohallinto 2017a).

3.2 Omistuskauppa verotus

Henkilöyhtiön yhtiöosuuden sekä osakeyhtiön osakekaupassa verotus pääsääntöisesti kohdistuu luovuttajaan. Yksityishenkilö luovuttaessa yhtiön osuutta tai osaketta, luovutusvoitto verotetaan pääomatulona, siltä verovuodelta jona luovutus on tehty. (Verohallinto 2019a.) Pääomatulon veroprosentti on 30 % pääomatulojen ollessa alle 30 000 euroa. Yli 30 000 euroa olevilla pääomatuloilla veroprosentti on 34 %. (Verohallinto 2017b.) Luovutusvoitto voidaan laskea usealla tavalla. Luovutusvoitto saadaan kauppahinta vähennettynä osakkeesta maksetulla tai yhtiöön sijoitetulla määrällä sekä luovutuksesta aiheutuneista hankintakuluista. (Verohallinto 2021b.) Luovutuksessa voidaan myös käyttää hankintameno-olettamaa. Luovutusvoitosta vähennetään hankintameno-olettama, joka on vähintään 20 %. Hankintameno-olettama on 40 %, jos luovuttaja on omistanut yhtiöosuuden yli 10 vuotta. (Verohallinto 2017a.) Tuloverolaki (1535/1992, 46 §) tarkentaa henkilöyhtiön luovutusvoiton laskemista.

Avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön osuuden luovutuksesta saadun voiton määrää laskettaessa luovutusvoittoon lisätään määrä, jolla yhtiömiehen yksityisötöt ovat yhteensä ylittäneet hänen vuotuisten voitto-osuuksiensa ja yhtiöön tekemiensä sijoitusten yhteismäärän.

Luovutustappio vähennetään luovuttajan luovutusvoitoista. Luovutusvoittojen puuttuessa vähennys tehdään luovuttajan muista pääomatuloista ja luovutusvoitoista seuraavan viiden vuoden aikana (Verohallinto 2017a).

Henkilöyhtiö luovuttaessa yhtiön osuutta tai osakkeita ja siitä syntyvä luovutusvoitto on veronalaista tuloa. Osakeyhtiö luovuttaessa osakkeitaan luovutusvoitto verotetaan elinkeinotulona. (Kainuun Yrittäjät 2020, 8:42.) Osakeyhtiö voi luovuttaa osakkeita verovapaasti, jos kaikki seuraavat edellytykset täyttyvät:

- osakkeet kuuluvat luovuttajayhtiön EVL 1 §:n 1 momentissa tarkoitetun elinkeinotoiminnan käyttöomaisuuteen (EVL 12 §)
- luovuttava yhteisö on omistanut yhtäjaksoisesti vähintään vuoden ajan ajanjaksona, joka on päättynyt enintään vuotta ennen luovutusta, vähintään 10 %:n osuuden luovutettavan yhtiön osakepääomasta ja luovutettavat osakkeet kuuluvat näin omistettuihin osakkeisiin (EVL 6 b §:n 2 momentin 1 kohta)
- luovutettavat osakkeet eivät ole kiinteistö- tai asunto-osakeyhtiön osakkeita tai sellaisen osakeyhtiön osakkeita, jonka toiminta käsittää pääasiallisesti kiinteistöjen omistamista tai hallintaa (EVL 6 b §:n 2 momentin 2.kohta)
- luovutuksen kohteena oleva yhtiö on kotimainen, asuu EU:n jäsenvaltiossa emoyhtiödirektiivin 2 artiklan tarkoittamalla tavalla, tai yhtiön asuinvaltion ja Suomen välillä on voimassa oleva verosopimus, jota sovelletaan yhtiön jakamaan osinkoon (EVL 6 b §:n 2 momentin 3.kohta). (Verohallinto 2020b.)

Luovuttaessa osakkeita verovapaasti luovutustappiot ovat kokonaan vähennyskelvottomia (Verohallinto 2020b). Luovutustappiot voi olla myös rajoitetusti vähennyskelpoisia kahdessa eri tilanteessa:

1. *Käyttöomaisuusosakkeet on omistettu alle yhden vuoden, (kun kohdeyhtiön asuinvaltio on Suomessa, EU:ssa tai verosopimusvaltiossa)*

tai

2. *Käyttöomaisuusosakkeita on omistettu alle 10 %, (kun kohdeyhtiön asuinvaltio on Suomessa, EU:ssa tai verosopimusvaltiossa). (Verohallinto 2020b.)*

Rajoitetusta vähennyskelpoisesta luovutustappiosta on säädetty, että

käyttöomaisuuteen kuuluvien muiden kuin verovapaasti luovutettavien osakkeiden luovutuksesta syntynyt tappio on vähennyskelpoinen vain käyttöomaisuuteen kuuluvien osakkeiden luovutuksesta saaduista veronalaisista voitoista verovuonna ja viitenä sitä seuraavana vuonna (Laki elinkeinotulon verottamisesta 360/1968, 6 b §).

Tuloverolain (945/1998, 122§) mukaan Henkilöyhtiö tai osakeyhtiö voi menettää oikeuden tappioiden vähentämiseen verotuksessa.

Yhteisön ja elinkeinoyhtymän tappiota ei vähennetä, jos tappiovuoden aikana tai sen jälkeen yli puolet sen osakkeista tai osuuksista on muun saannon kuin perinnön tai testamentin vuoksi vaihtanut omistajaa tai yli puolet sen jäsenistä

vaihtunut. Jos tappiota tuottaneen yrityksen osakkeista tai osuuksista vähintään 20 prosenttia omistavassa yhteisössä tai yhtymässä on tapahtunut vastaava omistajanvaihdos, viimeksi mainitun yhteisön tai yhtymän omistamien osakkeiden tai osuuksien katsotaan vaihtaneen omistajaa.

Yrityksellä on mahdollisuus hakea verohallinnolta poikkeuslupa tappioiden käyttöön. Verohallinnon mukaan tappioiden käyttöön on hyväksyttävää, jos se on yritystoiminnan jatkumisen kannalta tarpeen. (Verohallinto 2020c.)

Osakeyhtiössä Jatkaja maksaa varainsiirtoveroa 1,6 % liikeosakkeista ja 2 % kiinteistöyhtiöiden osakkeista kauppahinnasta (Verohallinto 2020d). Tapauskohtaisesti jatkaja voi myös joutua maksamaan varainsiirtoveroa muista luovuttajalle hyväksi tulevista suorituksista. (Verohallinto 2020e). Henkilöyhtiön yhtiönosuudesta jatkajan ei tarvitse maksaa varainsiirtoveroa (Verohallinto 2017a). Jatkaja voi vähentää kauppahinnan rahoittamiseksi otetun velan koron henkilökohtaisessa verotuksessaan (Yrittäjät 2020).

Luovutuksensaajana oleva henkilöyhtiöön tai osakeyhtiöön sovelletaan korkorajoitussäännöstä, jos yhtiöllä on yli 500 000 € nettokorkomenoja (Verohallinto 2019b). Omistuskaupan jälkeen yhtiön veroseuraamukset pysyvät ennallaan ja historialliset verovastuut säilyvät (Kainuun Yrittäjät 16:28).

3.3 Liiketoimintakauppa

Liiketoimintakaupassa veroseuraamukset kohdistuvat liiketoiminnan luovuttajaan. Osakeyhtiön saatu voitto verotetaan 20 % verokannalla (Verohallinto 2021c). Henkilöyhtiöissä voitto on veronalaista tuloa. Voitto jaetaan kaikille yhtiömiehille ja saadut tulot tulevat verotettavaksi. Luovutusvoiton avulla voidaan kattaa vanhoja tappioita. (Kainuun Yrittäjät 2020, 23:11.) Henkilöyhtiön tai osakeyhtiön luovutustappiot ovat vähennys kelpoisia kuluja. Luovutuksesta ei tarvitse maksaa arvolisäveroa, jos liiketoiminta jatkuu tavalliseen tapaan. (Kainuun Yrittäjät 2020, 23:22.)

Myyjä yritykselle ei tule arvolisäveroseuraamuksia, jos liiketoiminta jatkuu ennallaan omistajanvaihdoksen jälkeen. Tavalliseen tapaan yksittäisien erien myymisestä tilitetään arvolisävero. Osakeyhtiön liiketoimintakaupassa varat palautetaan osakkeidenomistajille osingonjaolla. Yhtiön purkautuessa varojenjako verotetaan erikseen, jolloin myyjää verotetaan kaupasta ja varojenjaosta. Liiketoimintakaupan edeltäneet verovastuut jäävät luovuttaneelle yhtiölle. (Kainuun Yrittäjät 2020, 24:20.)

Kuten Omistuskaupassa, Jatkaja maksaa varainsiirtoveroa 1,6 % liikeosakkeen, 2 % kiinteistöyhtiöosakkeen ja 4 % kiinteistöosakkeen kauppahinnasta (Verohallinto 2020d).

Liiketoimintakaupassa sovelletaan korkorajoitussäännöstä. Jatkaja voi vähentää kauppahinnan rahoittamiseksi otetun velan koron omassa verotuksessaan sisältäen liikearvon. (Kainuun Yrittäjät 2020, 27:06.)

3.4 Tuloverohuojennukset

Sukupolvenvaihdostilanteessa osakkeiden ja yhtiöosuuden kauppa on luovuttajalle verovapaata tuloa, jos

harjoittamaansa maatalouteen tai metsätalouteen kuuluvaa kiinteää omaisuutta, avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön osuuden taikka sellaisen yhteisön osakkeita tai osuuksia, jotka oikeuttavat vähintään 10 prosentin omistusuosuuteen mainitussa yhtiössä ja saajana on joko yksin tai yhdessä puolisonsa kanssa hänen lapsensa tai tämän rintaperillinen taikka hänen sisarensa, veljensä, sisarpuolensa tai velipuolensa ja jos omaisuus on ollut yhteensä yli 10 vuotta verovelvollisen tai hänen ja sellaisen henkilön omistuksessa, jolta hän on saanut sen vastikkeettomasti (Tuloverolaki 1535/ 1992, 48 §).

Huojennus voidaan menettää, jos luovutuksen saaja luovuttaa omaisuuden alle viiden vuoden sisällä omaisuuden luovutus hetkestä. Huojennuksen menettäminen vaikuttaa vain lähtökohtaisesti luovutuksen saajaan verotukseen. (Verohallinto 2017a).

3.5 Lahjaverotus

Jatkajan maksaa lahjaveroa vastikkeettomista tai osittain vastikkeellisista saannoista, jos kauppahinta on 75 % tai vähemmän käyvästä arvosta (Verohallinto 2018). Lahjasta on maksettava lahjaveroa, jos samalta lahjoittajalta kolmen vuoden aikana on saatujen lahjojen arvo 5000 euroa tai enemmän (Verohallinto 2021d). Lahjaveron määrä saadaan käyvän arvon perusteella (Verohallinto 2019c). Lahjaluonteisen kaupan lahjan arvo saadaan käyvän arvon ja kauppahinnan erotuksella (Verohallinto 2018). Lahjavero määräytyy lahjan saajan veroluokan ja lahjan arvon perusteella. Verohallinto on jakanut veroluokat kahteen eri luokkaan. (Verohallinto 2019c.) Ensimmäiseen veroluokkaan (Verohallinto 2019c):

- *puoliso avioliitossa tai rekisteröidyssä parisuhteessa*
- *avopuoliso, jos hänellä on (tai on ollut) yhteinen lapsi lahjanantajan kanssa tai hän on aikaisemmin ollut avioliitossa tai rekisteröidyssä parisuhteessa lahjanantajan kanssa*

- *oma lapsi, lapsenlapsi, vanhempi, isovanhempi jne. eli perillinen suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa – adoptiolapset ja -vanhemmat ovat samassa asemassa kuin biologiset sukulaiset*
- *aviopuolison tai rekisteröidyssä parisuhteessa olevan puolison lapsi, lapsenlapsi jne. eli perillinen suoraan alenevassa polvessa*
- *kuolleen tai entisen aviopuolison lapsi*
- *entisen aviopuolison lapsi ja lahjanantaja tai lapsen vanhempi olisi solminut uuden avioliiton.*

Taulukossa 3 on esitetty ensimmäiseen veroluokkaan kuuluvien lahjaveroseuraamukset.

1. veroluokka		
Lahjan arvo	Vero alarajan kohdalla	Veroprosentti ylimenevästä osasta
5 000 €–25 000 €	100 €	8 %
25 000 €–55 000 €	1 700 €	10 %
55 000 €–200 000 €	4 700 €	12 %
200 000 €–1 000 000 €	22 100 €	15 %
1 000 000 €–	142 100 €	17 %

Taulukko 3. Ensimmäinen lahjaveroluokka (mukailtu Verohallinto 2019c)

Toinen veroluokka (Verohallinto 2019c):

- *muut kuin 1. veroluokkaan kuuluvat sukulaiset, esimerkiksi sisarukset ja sisarusten lapset*
- *suvun ja perheen ulkopuoliset henkilöt, esimerkiksi ystävät.*

Taulukossa 4 on esitetty toiseen veroluokkaan kuuluvien lahjaveroseuraamukset.

2. veroluokka		
Lahjan arvo	Vero alarajan kohdalla	Veroprosentti ylimenevästä osasta
5 000 €–25 000 €	100 €	19 %
25 000 €–55 000 €	3 900 €	25 %
55 000 €–200 000 €	11 400 €	29 %
200 000 €–1 000 000 €	53 450 €	31 %
1 000 000 €–	301 450 €	33 %

Taulukko 4. Toinen lahjaveroluokka (mukailtu verohallinto 2019c)

Lahjavero voidaan osittain tai kokonaan huoventaa. Osittaisen huoventamisen edellytyksenä on (Verohallinto 2020e):

- 1. veronalaiseen saantoon sisältyy yritys tai sen osa, ja*
- 2. luovutuksensaaja jatkaa yritystoimintaa lahjana saadussa yrityksessä, ja*
- 3. yrityksestä maksettavan veron määrä on yli 850 euroa.*

Osakeyhtiön Kokonaisen huoventamisen edellytyksenä on (Verohallinto 2020e):

- 1. luovutuksen kohteena on yritys tai sen osa, ja*
- 2. luovutuksensaaja jatkaa yritystoimintaa saamassaan yrityksessä, ja*
- 3. luovutuksensaaja maksaa vastiketta yli 50 prosenttia osakkeiden käyvästä arvosta.*

Henkilöyhtiön Kokonaisen huoventamisen edellytyksenä on (Verohallinto 2017a):

- 1. luovutuksen kohteena on yritys tai sen osa, ja*
- 2. luovutuksensaaja jatkaa yritystoimintaa saamassaan yrityksessä, ja*
- 3. luovutuksensaaja maksaa vastiketta yli 50 prosenttia yhtiöosuuden käyvästä arvosta.*

Osittaisessa huoventamis tapauksessa, lahjavero lasketaan 40 % yritysvarallisuuden arvosta (Verohallinto 2017a). Huoventamista haetaan kirjallisesti Verohallinnolta ennen perintö- tai lahjaveron ilmoituksia (Verohallinto 2017a). Jatkaja menettää huoventamisen,

Jos verovelvollinen luovuttaa pääosan maatilasta, muusta yrityksestä tai sellaisen osasta, josta on myönnetty 2 tai 3 momentissa tarkoitettu huojenus, ennen kuin viisi vuotta on kulunut perintö- tai lahjaverotuksen toimittamispäivästä, verovelvollisen maksettavaksi pannaan tämän pykälän nojalla maksuunpanematta jätetty vero korotettuna 20 prosentilla (Perintö- ja lahjaverolaki 1110/1994, 55§).

3.6 Perintöverotus

Perintävero määritetään vainajan kuolinhetkellä olleen omaisuuden arvon ja perinnönjättäjän sukulaissuhteen avulla (Verohallinto 2017c). Perintävero ei tarvitse maksaa alle 20 000 euron perintöosuudesta. Yli 20 000 euron perintöosuudesta on maksettava perintävero, riippumatta sukulaissuhteestaan perinnön jättäjään. Perintöveroluokat on jaettu kahteen eri luokkaan. (Verohallinto 2019d.) Ensimmäiseen ryhmään kuuluvat (Verohallinto 2019d):

- *perinnönjättäjän aviopuoliso tai rekisteröidyn parisuhteen osapuoli*
- *perillinen suoraan alenevassa tai ylenevässä polvessa eli lapsi, lapsenlapsi, vanhempi, isovanhempi*
- *aviopuolison tai entisen aviopuolison perillinen suoraan alenevassa polvessa*
- *perinnönjättäjän kihlakumppani, joka saa avustuksen (perintökaaren 8 luvun 2 §).*

Kuulut veroluokkaan I, jos olet elänyt perinnönjättäjän kanssa avoliitossa ja täytät toisen seuraavista kohdista:

- *Olet ollut aiemmin avoliitossa perinnönjättäjän kanssa.*
- *Sinulla on tai on ollut yhteinen lapsi perinnönjättäjän kanssa.*

Adoptiolapset ja -vanhemmat ovat verotuksellisesti samassa asemassa biologisten sukulaisten kanssa.

Taulukossa 5 on esitetty ensimmäiseen veroluokkaan kuuluvien perintöveroseuraamukset.

1. veroluokka		
Verotettavan osuuden arvo	Veron vakioerä osuuden alarajan kohdalla	Veroprosentti ylimenevästä osasta
20 000 €–40 000 €	100 €	7 %
40 000 €–60 000 €	1 500 €	10 %
60 000 €–200 000 €	3 500 €	13 %
200 000 €–1 000 000 €	21 700 €	16 %
1 000 000 €–	149 700 €	19 %

Taulukko 5. Ensimmäinen perintöveroluokka (mukailtu Verohallinto 2019d)

Toiseen perintöveroluokkaan kuuluvat muut sukulaiset ja vieraat (Verohallinto 2019d). Taulukossa 6 on esitetty toiseen veroluokkaan kuuluvien perintöveroseuraamukset.

2. veroluokka		
Verotettavan osuuden arvo	Veron vakioerä osuuden alarajan kohdalla	Veroprosentti ylimenevästä osasta
20 000 €–40 000 €	100 €	19 %
40 000 €–60 000 €	3 900 €	25 %
60 000 €–200 000 €	8 900 €	29 %
200 000 €–1 000 000 €	49 500 €	31 %
1 000 000 €–	297 500 €	33 %

Taulukko 6. Toinen perintöveroluokka (mukailtu Verohallinto 2019d)

Perintövero voidaan tietyin edellytyksin osittain huojentaa sukupolvenvaihdoksessa. Osittaisen perintövero sukupolvenvaihdoshuojennuksen edellytyksenä on (Verohallinto 2017c):

1. *Verotettavaan perintöön sisältyy muu yritys tai niiden osa*

2. *perillinen jatkaa muun yritystoiminnan harjoittamista perintönä saamallaan yrityksessä*
3. *huojennettavaan yritykseen kohdistuva suhteellinen osa perintöverosta on yli 850 euroa.*

Yritys osan on oltava vähintään 10 % yrityksen osuuksista vaatimuksen täyttymiseksi (Verohallinto 2017c).

4 Yritysjärjestely ennen sukupolvenvaihdosta

4.1 Sukupolvenvaihdos henkilöyhtiössä

Henkilöyhtiö muodossa voidaan sopia vapaasti yritysjärjestelyistä. Omistusvaihdos on myös helppo suorittaa henkilöyhtiö muodossa. Henkilöyhtiössä tehty omistajavaihdos on riskialtis, sillä uusi yhtiön mies joutuu vastaamaan yhtiön veloista henkilökohtaisesti sekä tarvittaessa vastuunalaisen yhtiökumppaninsa puolesta. Riskien ja velvoitteiden minimoimiseksi henkilöyhtiö on järkevä muuttaa osakeyhtiöksi ennen sukupolvenvaihdosta. (Immonen & Lindgren 2017, 284.)

4.2 Toimintamuodon muutos osakeyhtiöksi

Henkilöyhtiö muutettaessa osakeyhtiöksi, yhtiösopimusta on muutettava ja muutoksesta on ilmoitettava kaupparekisteriin (Minilex f). Sopimus pitää sisällään yhtiöjärjestyksen, osakkaat ja heille tulevat yhtiön osakkeet sekä tilikauden. Sopimuksen vaaditaan kaikkien yhtiömiesten mukaan lukien äänettömien yhtiömiesten suostumus. Yhtiömiehet valitsevat tulevalle osakeyhtiölle hallituksen. (PRH.) Yhtiömiesten on merkittävät osakkeet. Osakkeet määräytyvät muutoshetkellä olevan yhtiömiesten yksityistilien saldon mukaan. Yhtiömuotoa muutettaessa oman pääoman ja yksityistilin tulisi olla positiivinen. (Accountor Suomi 2020, 17:21.) Muutoksessa yrityksen y-tunnus ei muutu (Yritystulkki).

Osakkeenomistajat voivat myös laatia osakassopimuksen. Osakassopimuksella sovitaan osakkeenomistajien oikeuksista ja velvollisuuksista yhtiössä. Osakassopimuksen eduiksi katsotaan olevan tehokkuus ja joustavuus osakkeenomistajien välisissä asioissa, verrattuna yhtiöjärjestykseen. (Minilex g.)

Toimintamuodon muutoksesta ei aiheuta veroseuraamuksia yhtiölle, jos yhtiön aiempaan yritystoimintaan liittyvät varat ja velat siirtyvät samoissa arvoissa osakeyhtiöön. Lisäksi toimintamuodon muutoksessa yhtiön omistussuhteet eivät saa muuttua merkittävästi. Verovuosi päättyy, kun osakeyhtiö on merkitty kaupparekisteriin. Yhtiömiehet maksavat veroa henkilöyhtiö käytäntöjen mukaan muutospäivään saakka. Muutospäivä on osakeyhtiön verovuoden ensimmäinen päivä. Muutospäivästä alkaen yhtiötä verotetaan osakeyhtiön käytäntöjen mukaan. (Verohallinto 2020f.) Osakeyhtiön on haettava lainhuuto kiinteistöihin (Maanmittauslaitos). On huomioitavaa, että yhtiön negatiivinen oma pääoma toimintamuodon muutoksessa voidaan tulkita peiteltyksi osingoksi. Jos negatiivista omaa pääomaa on kasvatettu keinotekoisesti. (Verohallinto 2020f.) Henkilöyhtiön vastuunalaiset yhtiömiehet ovat vastuussa veloista. Yhtiömiehet voivat vapautua velkavastuussa velkojien suostuessa (Laki avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä 389/1988, 5§), taikka

Jollei velkoja, joka on todistettavasti saanut kirjallisen ilmoituksen yhtiön muuttumisesta osakeyhtiöksi ja velkojan oikeudesta vastustaa velkavastuusta vapautumista, ole kolmen kuukauden kuluessa ilmoituksen saamisesta ilmoittanut osakeyhtiölle vastustavansa vapautumista, katsotaan hänen siihen suostuneen (Laki avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä 389/1988, 5§).

5 Sukupolvenvaihdos case-yrityksessä

5.1 Case-yritys

Henkilöyhtiö case-yritys on 70-luvun lopulla perustettu keittiökalustealalla toimiva yritys. Yhtiö valmistaa, myy ja asentaa keittiökalusteita. Yrityksen jatkuvuuden kannalta tulisi selvittää toteutustapoja, joiden avulla voitaisiin toteuttaa sukupolvenvaihdos kohdeyrityksessä.

Yrityksen omistavat A ja B sisarukset. A:n lapsi on suunnitellut jatkavansa yritystoimintaa. Yrityksen omistajat ovat jo eläkeikäisiä, jonka vuoksi sukupolvenvaihdos on ajankohtainen. Laskelmien lähdeaineistona on käytetty yrityksen 2017—2019 tilikautia ja tasetta. Laskelmat on laadittu omistajille ja jatkajalle sukupolvenvaihdoksen kustannuksien arvioimiseksi.

5.2 Arvonmääritys

Arvonmääritys on toteutettu tuottoarvon ja substanssiarvon perustella. Markkina-arvoa ei voitu arvioida yritykselle, sillä vastaavanlaisen yrityksen luovutuksesta ei ole tietoa saatavilla.

Kohdeyrityksen tuottoarvo saadaan kolmen edellisen tilikauden vuosituloksen keskiarvon ja 15 % tuottovaatimuksen avulla. Vuosituloksena on käytetty oikaistua käyttökattetta. Taulukossa 7 on laskettu case-yrityksen tuottoarvo.

Case-yritys tuottoarvo	
Vuositulo 1.	26 224 €
Vuositulo 2.	35 171 €
Vuositulo 3.	43 497 €
Tuottovaatimus	15 %
Keskiarvo	$(26\,224\text{ €} + 35\,171\text{ €} + 43\,497\text{ €}) / 3 =$ 34 964 €
Tuottoarvo 15 % tuottovaatimuksella	$34\,964\text{ €} / 0,15 = 233\,093\text{ €}$

Taulukko 7. Case-yrityksen tuottoarvo

Kohdeyrityksen substanssiarvo saadaan laskettua edellisen tilikauden taseen avulla. Substanssiarvo saadaan, varoista vähennetään velat. Yrityksen varat on arvostettu Verohallinnon ohjeiden mukaan. Varat muodostuvat pääsääntöisesti omistusrakennuksista- ja rakennelmista. Velat muodostuvat lähinnä ostovelasta. Taulukossa 8 on laskettu case-yrityksen substanssiarvo.

Case-yritys substanssiarvo	
Varat	119 130 €
Velat	19 967 €
Substanssiarvo	119 130€ - 19 967 € = 99 163 €

Taulukko 8. Case-yrityksen substanssiarvo

Case-yrityksen käypä arvo lasketaan substanssi- ja tuottoarvolla. Case-yrityksen tuottoarvo on substanssiarvoa suurempi, jolloin käyväksi arvoksi tulee substanssi- ja tuottoarvon keskiarvo. Case-yritys ei ole muuttanut toimintamuotoaan osakeyhtiöksi, mutta osakkeiden oletettu yhteenlaskettu määrä on yrityksen käypä arvo 166 128 €. Taulukossa 9 on laskettu Case-yrityksen käypä arvo käyttäen tuotto- ja substanssiarvoa.

Case-yritys käypä arvo	
Tuottoarvo	233 093 €
Substanssiarvo	99 163 €
Käypä arvo on tuottoarvon ja substanssiarvon keskiarvo	$(233\,093\text{ €} + 99\,163\text{ €}) / 2 =$ 166 128 €

Taulukko 9. Case-yrityksen käypä arvo

5.3 Osakekauppa

Toteuttaessa case-yrityksen sukupolvenvaihdos osakekaupalla, veroseuraamukset kohdistuvat osakkeiden myyjien saamaan luovutusvoittoon. Osakkeiden luovutusvoitto voidaan laskea hankintamenolla tai hankintameno- olettamalla. Osakkeiden yhteenlaskettu käypä arvo on 166 128 €. Osakkeiden käypä arvo jaetaan kahden omistajan kesken. Yhtä omistajaa kohden osakkeiden käypä arvo on 83 064 €. Luovutusvoiton laskentaan sovelletaan hankintameno-olettamaa. Avoimen yhtiön yhtiöosuuksien yli 10 vuoden omistusaika katsotaan osakkeiden omistusajaksi. Yli 10 vuoden omistusajalla hankintameno-olettama on 40

%. Hankintameno-olettamaa kannattava käyttää yli 10 vuoden omistusajoissa, sillä se on verotuksellisesti myyjän kannalta parempi vaihtoehto. Yhtenä kauppa vaihtoehtona on laskettu 76 % osakkeen käyvästä arvosta, jolloin Verohallinto ei luokittele luovutusta lahjanluonteiseksi kaupaksi. Omistaja B maksaa osakekaupasta pääomatulooveroa 30 % 30 000 € sakkaa ja 30 000 € ylittävältä osalta 34 %. Omistaja A:n kohdalla voidaan käyttää sukupolvenvaihdoshuojennusta. Kaikista osakekaupoista jatkaja maksaa 1,6 % varainsiirtoveroa. Taulukoissa 10 ja 11 on laskettu osapuolien veroseuraamukset osakekaupassa.

Omistaja A		
Kauppahinta	83 064 €	63 129 €
Hankintameno-olettama 40 %	33 226 €	25 252 €
Luovutusvoitto	49 838 €	37 877 €
Veroseuraamus	15 745 €	11 678 €
Veroseuraamuksen huojennus	15 745 €	11 678 €
Varainsiirtovero 1,6 %	1 329 €	1 010 €

Taulukko 10. Osakekauppa veroseuraamukset

Omistaja B		
Kauppahinta	83 064 €	63 129 €
Hankintameno-olettama 40 %	33 226 €	25 252 €
Luovutusvoitto	49 838 €	37 877 €
Veroseuraamus	15 745 €	11 678 €
Varainsiirtovero 1,6 %	1 329 €	1 010 €

Taulukko 11. Osakekauppa veroseuraamukset

5.4 Substanssikauppa

Substanssikaupassa case-yritys myisi koko liiketoimintansa jatkajan perustetavalle osakeyhtiölle. Case-yritys maksaa kaupasta 20 % tuloveroa. Jatkajan Osakeyritys maksaa 4 % varainsiirtoveroa kauppaan kuuluvista kiinteistöistä ja rakennuksista. Kaupan jälkeen case-yritys purettaisiin ja varat siirrettäisiin omistajille. Myyntivoitto lasketaan hankintameno-olettamalla. Omistajien yli 10 vuoden omistusajalla hankintameno-olettama on 40 %. Varoista

saatu tulo verotetaan pääomatulona 30 000 € asti 30% ja ylimenevältä osalta 34 %. Sukupolvenvaihdoksen toteuttaminen substanssikauppana mahdollistaisi sujuvamman rahoitusjärjestelyn.

Laskentatavoista ja osapuolten näkemyksistä johtuen yrityksen tarkkaa arvoa on vaikea määrittää. Oikean substanssikaupan arvon löytäminen vaatisi osapuolten välisiä kauppaneuvotteluita ja mahdollisesti myös ulkopuolisten näkemyksiä yrityksen arvosta. Substanssikaupan arvo voi olla yrityksen substanssiarvon 99 163 € ja tuottoarvon 233 093 € välillä. Taulukossa 12 on laskettu case-yrityksen substanssikaupan veroseuraamukset. Kauppahinnat ovat case-yrityksen substanssiarvo, käypä arvo ja tuottoarvo.

Case-yrityksen substanssikauppa			
Kauppahinta	99 163 €	166 128 €	233 093 €
Osakeyhtiön tulovero 20 %	19 833 €	33 226 €	46 619 €
Kiinteistöt ja rakennukset	79 937 €	79 937 €	79 937 €
Varainsiirtovero 4 %	3 197 €	3 197 €	3 197 €

Taulukko 12. Case-yrityksen substanssikauppa

5.5 Lahjaluonteinen kauppa

Case-yrityksen lahjanluonteisen kaupan veroseuraamuksen lasketaan samalla tavalla, kun osakekaupassa. Lahjanluonteinen kauppa katsotaan olevan enintään 75 % osakkeen käyvästä arvosta. Case-yrityksen osakkeiden kauppahinta on laskettu 51 % osakkeiden käyvästä arvosta. Osakkeiden luovutus 51 % käyvästä arvosta aiheuttaa lahjaveroseuraamuksia jatkajalle. Jatkaja lahjavero voidaan kokonaan huojentaa perintö- ja lahjaverolain 55 §:n perustella. Taulukossa 13 on laskettu case-yrityksen lahjanluonteisen kaupan veroseuraamukset.

Case-yrityksen lahjaluonteinen kauppa		
Omistaja	A	B
Kauppahinta	42 363 €	42 363 €
Hankintameno-olettama 40 %	16 945 €	16 945 €
Luovutusvoitto	25 418 €	25 418 €
Veroseuraamus	7 625 €	7 625 €
Veroseuraamuksen huojennus	7 625 €	0 €
Lahjan osuus	40 701 €	40 701 €
Lahjavero	3 270 €	7 825 €
Lahjavero huojennettuna	3 270 €	7 825 €
Varainsiirtovero 1,6 %	678 €	678 €

Taulukko 13. Case-yrityksen lahjaluonteinen kauppa

5.6 Johtopäätökset

Case-yrityksen sukupolvenvaihdoksessa sukulaissuhde ja kauppahinnalla on huomattavia vaikutuksia veroseuraamuksiin. Luovutuksien veroseuraamusten huojentaminen mahdollistavat jatkajalle vähäiset veroseuraamukset ja A:lle verovapauden. B:n ja jatkajan välisessä luovutuksessa, B:n veroseuraamukset ovat merkittäviä sukulaissuhteen takia.

Case-yrityksen veroseuraamuksia ja kauppahintoja on helppo arvioida osakkeiden luovutuksessa. Substanssikauppa vaatii jatkoselvitystä case-yrityksen arvosta ja tulevaisuuden tuottoista. Sukupolvenvaihdoksesta tulisi käydä keskustelemassa rahoittajien kanssa. Keskustelut auttaisivat löytämään rahoitusratkaisuja. Substanssikauppa mahdollistaisi sujuvamman rahoituksen järjestämisen verrattuna osakekauppaan. Substanssikauppa toteutuksessa case-yritykselle tulisi myös suunnitella ja toteuttaa purkautuminen.

Taulukossa 14 on esitetty case-yrityksen sukupolvenvaihdos toteutustavat ja veroseuraamukset. Taulukossa ei huomioitu substanssikauppaa, sillä se on yhtiöiden välinen ja kauppa vaatii jatkotutkimusta.

Case-yrityksen sukupolvenvaihdos toteutustavat ja veroseuraamukset			
	Kauppahinta	Veroseuraamukset luopujalle	Veroseuraamukset jatkajalle
Osakekauppa käyväällä arvolla	83 064 €	15 745 €	1 329 €
Osakekauppa käyväällä arvolla ja huojennuksella	83 064 €	0 €	1 329 €
Osakekauppa 76 %	63 129 €	11 678 €	1 010 €
Osakekauppa 76 % ja huojennuksella	63 129 €	0 €	1 010 €
Lahjanluonteinen 51 %	42 363 €	7 625 €	678 €
Lahjanluonteinen 51 % ja huojennuksella	42 363 €	0 €	678 €

Taulukko 14. Case-yrityksen sukupolvenvaihdos toteutustavat ja veroseuraamukset

6 Yhteenveto

Tutkimuksessa selvitettiin cese-yritykselle arvo, sukupolvenvaihdostoteutustavat, veroseuraamukset ja veroseuraamuksien huojennukset. Case-yrityksen arvonmäärityslaskelmat laadittiin yrityksen menneiden tilikausien ja taseen avulla.

Tutkimuksen kohteena oli 70-luvun lopulla perustetun keittiökalustealalla toimivan henkilöyhtiö case-yrityksen sukupolvenvaihdos. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää sukupolvenvaihdostapoja ja vertailla kustannuksia tavoittain. Case-yritykselle laskettiin substanssiarvo, tuottoarvo ja käypä arvo. Käyvän arvon avulla laskettiin osakekaupan ja lahjanluonteisen kaupan veroseuraamukset. Substanssikaupassa veroseuraamukset laskettiin case-yrityksen käyvälle arvolle, tuottoarvolle ja substanssiarvolle. Tutkimus rajattiin henkilöyhtiö- ja osakeyhtiömuotoihin. Tutkimus auttoi omistajia ja jatkajaa havainnoimaan sukupolvenvaihdosprosessin laajuutta.

Tutkimuksen perusteella henkilöyhtiö tulisi muuttaa osakeyhtiöksi ennen sukupolvenvaihdosta. Osakkeiden luovutuksessa sukulaissuhteella on merkittäviä vaikutuksia veroseuraamuksiin. Jatkajan ja omistaja A:n veroseuraamukset ovat vähäisiä. Omistaja B:lle veroseuraamukset ovat merkittäviä. Tulokset osoittavat myös, että case-yrityksen substanssi-kauppa vaatii jatkotutkimusta.

Tutkimusta voidaan käyttää pohjana case-yrityksen sukupolvenvaihdoksessa. On huomioitava, että osapuolien näkemykset voivat vaikuttaa merkittävästi lopulliseen toteutustapaan ja lainsäädäntö voi muuttua oleellisesti tulevaisuudessa. Kaikki veroseuraamuksiin liittyvät asiat tulisi tarkistaa Verohallinnolta ennen toimenpiteiden aloitusta, jolloin välttyttäisiin turhilta veroseuraamuksilta. Ennen sukupolvenvaihdosta tulisi ylimääräiset varat jakaa omistajille. Varojen jako alentaisi kauppahintaa jatkajan kannalta parempaan suuntaan. Koko sukupolvenvaihdosprosessiin tulisi varata paljon aikaa ja kärsivällisyyttä. Avoin keskustelu osapuolien välillä auttaisi löytämään lopulliset ratkaisut sukupolvenvaihdokseen. Omistajien tunneside case-yritykseen saattaa hankaloittaa prosessia, mutta jatkajan tulisi ymmärtää omistajien tilanne.

Lähteet

Accountor Suomi 2020. Toiminimen ja henkilöyhtiön muuttaminen osakeyhtiöksi | Webinaari. Youtube-video. Viitattu 29.3.2021.

Saatavissa <https://www.youtube.com/watch?v=4W2Hjg4BSyE>

Elo-Pärssinen, K. 2018. Sukupolvenvaihdos on prosessi. Perheyriyksen liitto ry. Viitattu 4.2.2021. Saatavissa

<https://perheyriyksen.fi/uutishuone/asiantuntija-artikkelit/sukupolvenvaihdos-on-prosessi>

Immonen, R. & Lindgren, J. 2017. Onnistunut sukupolvenvaihdos. 5.uudistettu painos. Helsinki: Alma Talent Oy.

Kainuun Yrittäjät 2020. Omistajanvaihdokset haltuun: Osa 3/5 - Verotus omistajanvaihdoksessa. Youtube-video. Viitattu 19.3.2020. Saatavissa

<https://www.youtube.com/watch?v=S0CBPZ4dYK0>

Lahjanlupauslaki 625/1947. Viitattu 26.4.2021. Saatavissa

<https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1947/19470625>

Laki avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä 389/1988. Viitattu 26.4.2021. Saatavissa

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1988/19880389>

Laki elinkeinotulon verottamisesta 360/1968. Viitattu 17.5.2021. Saatavissa <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1968/19680360>

Minilex a. Kirjanpitolaki ja liikearvo. Viitattu 19.2.2021. Saatavissa

<https://www.minilex.fi/a/kirjanpitolaki-ja-liikearvo>

Minilex b. Milloin lahjaa ei katsota ennakkoperinnöksi? Viitattu 9.2.2021. Saatavissa

<https://www.minilex.fi/a/milloin-lahjaa-ei-katsota-ennakkoperinn%C3%B6ksi>

Minilex c. Perinnönjako ja perimysjärjestys. Viitattu 10.2.2021. Saatavissa

<https://www.minilex.fi/a/perinn%C3%B6njako-ja-perimysj%C3%A4rjestys>

Minilex d. Testamentin hyväksyminen. Viitattu 24.2.2021. Saatavissa

<https://www.minilex.fi/a/testamentin-hyv%C3%A4ksyminen>

Minilex e. Yrityksen ositus avioerossa. Viitattu 11.2.2021. Saatavissa

<https://www.minilex.fi/a/yrityksen-ositus-avioerossa>

Minilex f. Avoimen yhtiön yhtiömuodon muuttaminen. Viitattu 11.2.2021. Saatavissa

<https://www.minilex.fi/a/avoimen-yhti%C3%B6n-yhti%C3%B6muodon-muuttaminen>

Minilex g. Osakassopimus. Viitattu 11.2.2021. Saatavissa <https://www.minilex.fi/a/osakas-sopimus>

Ossa, J. 2018. Sukupolvenvaihdos ja yritystoiminnan lopettaminen. 2. uudistettu painos. Helsinki: Helsingin Kamari Oy.

Perintö- ja lahjaverolaki 378/1940. Viitattu 26.4.2021. Saatavissa <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1940/19400378#L2P9>

Perintö- ja lahjaverolaki 1110/1994. Viitattu 2.5.2021. Saatavissa <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1940/19400378#L5P55>

Perintö- ja lahjaverolaki 1392/1995. Viitattu 22.4.2021. Saatavissa

<https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1940/19400378#L3P18>

Seppänen, H. 2017. Yrityksen arvonmääritys. Helsinki: Alma Talent Oy.

Suomi. 2020. Testamentin tekeminen. Viitattu 27.2.2021. Saatavissa

<https://www.suomi.fi/kansalaiselle/talouden-hoitaminen/oman-talouden-suunnitelu/opas/testamentti/testamentin-tekeminen>

Tuloverolaki 945/1998. Viitattu 2.5.2021. Saatavissa

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19921535#O5P122>

Tuloverolaki 1535/1992. Viitattu 26.4.2021. Saatavissa

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19921535#O3L2P46>

Verohallinto. 2017a. Henkilöyhtiön ja yksityisliikkeen sukupolvenvaihdos verotuksessa. Viitattu 11.3.2021. Saatavissa

<https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/60521/henkiloyhtion-ja-yksityisliikkeen-sukupolvenvaihdos-verotuksessa/>

Verohallinto. 2017b. Pääomatulon veroprosentti. Viitattu 7.4.2021. Saatavissa

<https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/verokortti-ja-veroilmoitus/tulot/paaomatulot/>

Verohallinto. 2017c. Sukupolvenvaihdos perintötilanteissa. Viitattu 11.3.2021. Saatavissa <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/60537/sukupolvenvaihdos-perintotilanteissa/>

Verohallinto. 2018. Lahjanluonteinen kauppa. Viitattu 21.3.2021. Saatavissa https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/lahja/lahjanluonteinen_kaupp/

Verohallinto. 2019a. Henkilöyhtiön yhtiöosuuden luovutus tuloverotuksessa ja lahjaverotuksessa. Viitattu 31.3.2021. Saatavissa <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/47795/henkil%C3%B6yhti%C3%B6n-yhti%C3%B6osuuden-luovutus-tuloverotuksessa-ja-lahjaverotuksessa/>

Verohallinto. 2019b. Korkovähennysoikeuden rajoittaminen yritysverotuksessa. Viitattu 19.3.2021. Saatavissa <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48475/korkov%C3%A4hennysoikeuden-rajoittaminen-yritysverotuksessa/>

Verohallinto. 2019c. Lahjaverolaskuri – arvioi lahjaveron määrä. Viitattu 19.3.2021. Saatavissa <https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/lahja/lahjaverolaskuri/>

Verohallinto. 2019d. Perintöverolaskuri – kuinka paljon perintöveroa pitää maksaa? Viitattu 19.3.2021. Saatavissa <https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/perinto/perint%C3%B6verolaskuri/>

Verohallinto. 2020a. Varojen arvostaminen perintö- ja lahjaverotuksessa. Viitattu 6.4.2021. Saatavissa <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/47834/varojen-arvostaminen-perint%C3%B6-ja-lahjaverotuksessa4/>

Verohallinto. 2020b. Yhteisön käyttöomaisuusosakkeiden luovutusten verokohtelu. Viitattu 6.4.2021. Saatavissa <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48258/yhteis%C3%B6n-k%C3%A4ytt%C3%B6omaisuusosakkeiden-luovutusten-verokohtelu/>

Verohallinto. 2020c. Vahvistettu tappio ja omistajanvaihdos. Viitattu 6.4.2021. Saatavissa <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48572/vahvistettu-tappio-ja-omistajanvaihdos/>

Verohallinto. 2020d. Varainsiirtovero. Viitattu 6.4.2021. Saatavissa <https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/asuminen/varainsiirtovero/>

Verohallinto. 2020e. Osakeyhtiön sukupolvenvaihdos verotuksessa. Viitattu 6.4.2021. Saatavissa

<https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/60519/osakeyhti%C3%B6n-sukupolvenvaihdos-verotuksessa/>

Verohallinto. 2020f. Toimintamuodon muutos osakeyhtiöksi. Viitattu 6.4.2021. Saatavissa

<https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48395/toimintamuodon-muutos-osakeyhti%C3%B6ksi2/>

Verohallinto. 2021a. Milloin pitää maksaa lahjaveroa? Viitattu 31.3.2021. Saatavissa

<https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/lahja/milloin-pit%C3%A4%C3%A4-maksaa-lahjaveroa/>

Verohallinto. 2021b. Luovutusvoitto ja luovutustappio. Viitattu 31.3.2021. Saatavissa

<https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/luovutusvoitto/>

Verohallinto. 2021c. Osakeyhtiön ja osuuskunnan tuloverotus. Viitattu 31.3.2021. Saatavissa

<https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/osakeyhtio-ja-osuuskunta/tuloverotus/>

Verohallinto. 2021d. Lahja ja lahjavero. Viitattu 31.3.2021. Saatavissa

<https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/lahja/>

Yrittäjät. Sukupolvenvaihdoksen verotus. Viitattu 18.3.2021. Saatavissa

<https://www.yrittajat.fi/yrittajan-abc/omistajanvaihdos/verotus-omistajanvaihdoksissa/sukupolvenvaihdoksen-verotus-320575>

Yrityspörssi. Yrityksen arvonmääritys – kaikki, mitä sinun tulee tietää. Viitattu 5.2.2021 Saatavissa

<https://www.yritysporssi.fi/blogi/yrityksen-arvonmaaritys-kaikki-mita-sinun-tulee-tietaa-691>

Yritystulkki. Yhtiömuodon muuttaminen henkilöyhtiöstä osakeyhtiöksi. Viitattu 9.5.2021.

Saatavissa <https://www.yritystulkki.fi/fi/alue/oulu/toimiva-yrittaja/verotus/yhtiömuodonmuuttaminen-ay-ky/>